

Jankovics József

Pázmány Péter tanúvallatása egy hármás gyilkosságba torkolló gömöri határvillongás ügyében

**Névtani és etnikai együttélés-történeti adalékok Ila Bálint
Gömör megye-monográfiájához**

Pázmány Péter (1570–1637) esztergomi érsek, királyi tanácsos, Magyarország fő-kancellárja egyházszervezői és teológus-írói munkássága mellett „alattvalói” és hívei peres ügyeinek jogszolgáltatási kérdéseire is gondot viselt. Az 1628-as évből nem rendelkezünk túl sok adattal magánéletéről és irányító tevékenységéről. A konkrét történeti eseményekről, az Andrassy család és Rozsnyóbánya polgárai között a krasznahorkai uradalom rákoshegyi határának kijelölése fölött támadt 1610. évi (!) viszályról való tudósítás mellett ezért is jelentősek az alábbi dokumentumok. Pázmány majd két évtized múltán akar igazságot szolgáltatni. Vagy legalábbis a gyilkosságban végződő határrendezés körülményeit utólag rekonstruálni és a tetteseket megbüntetni. Jóllehet az emberek kikérdezésének eredményét nem ismerjük, az eljárás beindításáról és annak résztvevőiről az itt közölt dokumentumok jól tájékoztatnak. A prímás a kérdésben hivatalosan és személyesen maga is érintett, mivel a tragikus eset akkor történt, amikor Forgách Ferenc – Pázmány elődje az érseki székekben – idején Rozsnyóbánya az érsekség tulajdonába került. A valamásra kötelezett tanúk rendkívül gazdag és változatos személynévanyaga a Gömör megyei falvak lakosságának etnikai összetételéről, valamint névadási szokásairól is fontos adalékokkal járul hozzá Ila Bálint hatalmas vállalkozásának gazdagításához, különös tekintettel a keresztnevekre.¹ A névanyag jól tükrözi Gömör vármegye, Murány környéke, illetve az Andrassy-birtokok lakói kevert enikumának összképét: a magyar birtokos gróf és jobbágyai mellett a kis- és középnemesség, a megyei adminisztráció képviselői, valamint a szlávság, azon belül főleg a jobbágy és juhász szlovákok, illetve a rutén, vlach, esetleg lengyel pásztorok és a városi német polgárság, bányamunkások személynevei tesznek bizonyosságot erről.

¹ A tanúvallatásra vonatkozó iratok ma Lőcsén találhatóak. Štátny Archív v Levoči. Elenchus Litteralium Instrumentorum Arcem Dominiumque Krasznahorka. Gouvernientium. F. 6. 143. Az iratanyag felzetén „Actio Querulosa Petri Pazman Archi Episcopi Strigoniensis Contra Sophiam Becz Petro Andrassianam” „ad privatum” „Anno 1629”, valamint régi levéltári jelzet áll, más kézzel rájegyezve: „Pro Egregio Caspar Nagy de Bethler et aliis Par Actionis Rosniauiensis.” Az első nyolc oldal egy kéz írása, a scriptoré, aki az eredetiről a másolatot készítette, tulajdonképpen két dokumentumot szerkesztve egybe, egy latin és egy magyar nyelvűt. Mivel több hibával és számos javítással dolgozott, amelyek az ő írás-sajátosságait tükrözik, a hibás alakokat javítottuk – sendendis, Georgum, ascantibus – a javítások tényét a helyükön nem jelezzük, a másoló vagy más által végrehajtott korrekciókat sem jelöljük. A másik dokumentum, Miskolczi Miklós bírósági jegyző kezétől származik, de ugyancsak ő írta az első dokumentum dátumát és a keletkezési körülményeire utaló megjegyzést. A közléskor a szövegeknek csak a személy- és helyneveit hagytuk meg betűhív alakban. Az itt olvasható személyneveket Ila Bálint Gömör megye történetéről több évtized alatt készített négykötetes munkájának névanyagával vetettük össze, aki XVI. és XVII. századi dica- és dézsmajegyzékek alapján tárta fel a megye településeinek etnikai összetételét. A sajtó alá rendező hálás köszönettel tartozik Tusor Péternek a szöveg értelmezéséhez és olvasatához nyújtott segítségéért, a magyar nyelvű tartalmi kivonatokért, valamint Kőszeghy Péternek a fotomásolat elkészítéséért.

Ugyanakkor, nem mellékesen, beszédesen tanúskodnak a lakosság összetételének folyamatosságáról és változásáról, a népesség állandóságáról és kicserélődéséről, és nyolcvan év névadási jellegzetességeiről.

Források

I.

Forgon Péter Gömör vármegyei alispán 1628-ban Keresztelő Szent János születése ünnepének másnapján sedriát, vármegyei törvényszéket tart a Pázmány Péter esztergomi érsek mint felperes, és Szentkirályi András Péter özvegye, Becz Zsófia, továbbá Aranyosmeggyesi Nagy Gáspár, Balogh András, Császár András és Kovács András mint alperesek közötti perben. A felperes ügyvédje, Görgey György bemutatta megbízólevelét, és az alispán által kibocsátott idézést. Az alperesek ügyvédje, a személyesen megjelent Gechi Márton erre követelte az idézőlevél és a szolgabíró jelentésének kiadatását. Az 1628. május 15-re datált idézőlevél Gömör várában kelt, és Forgon Péter alispán írta Meszesi Ferenc szolgabírónak. Tartalmának lényege: Rozsnyóbánya – a várost a középkor óta kárpótlásként bírta az esztergomi érsek – Forgách Ferenc esztergomi érsek általi 1610-es birtokbavételekor vita támadt Rozsnyóbánya és az Andrásyak birtokában levő krasznahorkai uradalom rákoshegyi határát illetően. Miután azonban ezen határt az uralkodó parancsára törvényesen megállapították, és Gömör megye akkori alispánja, Tornallyai György, a szolgabíróval és az ülnökkel – kezükben Thurzó György nádor meghatalmazásával – több rozsnyói polgár kíséretében a határt ténylegesen ki akarta jelölni, a Há(r)spatak nevű helynél Becz Zsófia nemesek és jobbágyok kíséretében rájuk támadt, és a polgárokat kiabálások és puskalövések kíséretében egészen Rozsnyóbányáig kergette. Sőt, Retteghe Albertet, Oláh Mátyást és Hirser Bálintot puskalövésekkel meg is ölték. Tettüikkel megsértették az ország embergylkosságot tiltó törvényeit, az 1563. évi XXXVIII. törvénycikkelyt. Ezért Forgon alispán felszólítja Meszesi szolgabírót, hogy a felsorolt vádlottakat idézze be a vármegyei törvényszéke elé, ahol személyesen kell megjelenniük. A szolgabíró idézőlevelének másolata magyarul folytatja a dokumentumot.

Nos, Petrus Forgon de Mihallyffalua,² Vicecomes Judlium et Jurati Assessores sedis Judicariae Comitatus Gömöriensis. Damus pro memoria a quod nobis feria secunda proxima post festum Nativitatis Beati Joannis Baptistae,³ in praesenti¹ anno Domini Millesimo sexcentesimo vigesimo octavo, recens praeterito in oppido Gömör, loco scilicet, ac die celebrationis sedis Nostrae Judicariae alias consuetis, pro faciendo causantibus recto Judicio, pro tribunali sedendis et constitutis, dum in quadam causa et differentia inter Illustrissimum ac Reverendissimum Dominum Petrum Pazmany, Archiepiscopum Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis, locique eiusdem Comitum perpetuum, Primatem Hungariae, legatum natum, Sacrae Caesareae et Regiae Maiestatis summum et secretarium Cancellarium, ut Actorem, ab

² Mihályfalvi Forgon Péter (1570–1637) előbb gömöri szolgabíró, majd másod-, illetve első ispán.

³ Június 24.

¹ az eredeti szövegben a *praesenti* kihúzva

una parte vero, ab altera Generosam Dominam Sophiam Becz, Generosi quondam Domini Petri Andrassy de Szentkiraly Relictam Viduam,⁴ ac Nobiles, Casparem Nagy de Aranyas Meggyes, Andream Balogh, alterum Andream Czaszar, et tertium Andream Kouach, veluti Incattos, coram nobis controvertente per Egregium Georgum Görgey legitimum dicti Domini Actoris procuratorem, cum eiusdem Domini Actoris literis procuratoriis quaedam literae citatoriae Nostrae, utpote Vicecomitis, coram nobis exhibitae fuissent et praesentatae. Mox Nobilis Martinus Gechi legitimus annotatorum Casparis Nagy, Andreae Gothart, et alterius Andreae Kouach (aliis Ictis a nobis aliud Iudicium recipiendis) veluti Ictorum procurator, Nostram exurgendis in praesentiam, cum procuratoriis literis Nostris, nomine ditorum principalium suorum, eiisdem quoque Incattis personaliter ascantibus, paria tam praemissarum citatoriarum quam etiam relationis Domini Iudicium, per nos sibi dari postulavit. Citatoriarum itaque series sequitur hoc modo: Petrus Forgon de Mihalyffalua, Vicecomes Comitatus Gömöriensis, Egregio Francisco Meszesi, Iudici Nobilium Comitatus eiusdem Gömöriensis. Salutem plurimam dicit. Expositum est mihi graui cum querela nomine et in persona Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Petri Pazmany, Archi-Episcopum Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis,⁵ locique eiusdem Comitatus Perpetui Primatis Hungariae, Legati Nati sedis Apostolicae, Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis summi Secretarii, Cancellarii et Consilarii. Per quem causa praesens per adeptionem bonorum oppidi Rosnóbánya,⁶ ex Illustrissimo quondam Francisco Forgach⁷ Archi Episcopo Strigoniensis est erecta. Qualiter superioribus temporibus et annis, circa festum videlicet Beati Andreae Apostoli⁸ in Anno Domini 1610 transacto praeteritum. Dum nimirum Egregii et Nobiles, quondam Georgius Tornallyai⁹ alias Vicecomes, Michael Beretkey, Joannes Hubaj, Nicolaus Moricz, et Volffgangus Bodon, eius temporis Iudices Nobilium, ac quondam Andreas Barna, Stephanus Gothart, Jurati Assessores hujus Comitatus Gömöriensis. Vigore literarum Illustrissimi olim

⁴ Szentkirályi Andrassy Péter az erdélyi Csík-Gyergyó szék királybírája volt 1569–1570-ben. A Bekes Gáspár és Báthory István fejedelem közötti harcban Bekes pártjára állt, és az 1575-ös kerelőszentpáli vesztes csata után hadvezérével együtt menekülni kényszerült. I. Rudolf király (II. Rudolf német-római császár) hívévé szegődött, Kiskomáromban telepedett le, majd Krasznahorka várának kapitányi tisztét töltötte be 1578-tól. Erdélyi birtokait a család sokáig szerette volna visszaszerezni, de csak mintegy száz év múlva, 1695-ben kapták vissza I. Lipóttól. Állandó viszályban állt Rozsnyó városával, illetve a szomszéd földesurakkal. 1585-től 80 000 forint ellenében tíz évre Krasznahorka birtokosa lett. Előnevét is Krasznahorkaival toldotta meg. Meghalt 1591-ben. Felesége a csíkszentmártoni Becz (Becze) családból származó Becz Zsófia volt, aki 1627-ben hunyt el.

⁵ esztergomi érsek

⁶ Rozsnyóbánya, Rozsnyó (ma: Rošňava, SK). Lakosságát főleg német bányászok, polgárok adták, a bányászat hanyatlásával fellendült az ipar és a kereskedelem. A szlávság a XVI. században szivárgott be a városba, számuk a XVIII. századra meghaladta a németségét. Ekkorra már a nemességet is befogadta a polgárság, és a város elmagyarosodott. IIA, III. 323–340.

⁷ Forgách Ferenc (1560–1615) veszprémi, majd nyitrai püspök, bíboros, prímás, esztergomi érsek, I. Rudolf király helytartója. Pázmány 1601-ben érkezett udvarába, majd Rómában volt követek, ahol elérte, hogy a jezsuiták a klarisszák nagyszombati zárdájába költözzenek: mindketten nagy szerepet játszottak a rend betelepítésében. Utóda az érseki székben Pázmány lett.

⁸ November 30.

⁹ Tornallyai György, Gömör vármegye egyik legrégebbi családjának tagja, 1603 és 1610 között alispán, 1615-ben adott számot hivataláról.

Domini Comitis Georgii Thurzo,¹⁰ alias Palatini Regno Hungariae, Ad Judicatoriarum, in Libera Regiaque Civitate Cassoviensis¹¹ in Comitatu Aba Uyvariensi, decima tertia die Mensis Julii, in praescripto anno Domini 1610 suprascripto transacto evolutarum, in facto quarundam differentiarum inter Generosam Dominam Sophiam Becz, Egregii quondam Petri Andrassi relictam viduam, in Arce Kraznahorka,¹² in praedicto Comitatu Gömöriensis extracto, commovantem, ab una: ac Circumspectos Vires Judicem Juratosque Cives, ac totam communitatem oppidi Rosnobanya, in dicto Comitatu Gömöriensi existentes, ab altera partibus, ratione certarum quarundam metarum litigiosarum in monte Rakos¹³ dicto, existentium a longo tempore agitarum, Jure extraordinario emanatarum, ac penes Sacratissimae quoque Cesareae Regiaeque Maiestatis benignum mandatum, ad facies praetactarum metarum litigiosarum progressi fuissent, ipsasque metas convocatis et praesentibus plurimis vicinis et commetaneis reambulare, erigere et renovare, praetactasque literas Adjudicatorias, abscissis quibusvis Juridicis remediis partis adversae vel aliorum quorum cunque debita executioni demandare voluissent, et ad locum Háspatak¹⁴ vocatum pervenissent, ibique primam metam erigere voluissent. Ex tunc ibidem statim iam fata Domina Sophia Becz, nescitur unde mota qua ut temeritatis audacia ducta, ex praeconcepta malitia, et animo deliberato, in curru sedens assumtis secum plurimis equitibus servitoribus, nimirum Nobilibus et ignobilibus. Nobilibus siquidem Andream Balogh, Andream Czaszar, Andream Kowach, de possessione Kraznahorka Varalja.¹⁵ Item Casparum Nagy de Aranyas Meggyes in possessione Betler,¹⁶ omnino in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita, et in praedictis possessionibus commorantes, ac praeterea servitoribus ignobilibus colonis et jobbagonibus suis, utpote Kolchar Mattyast, Nagi Petert, Mokó Györgyöt, servitores. Colonos vero et jobbaggiones, Kovach Urbant alias Elek, Kun Mathet, Ferencz Mihalt, Osuart Miklost, Doczj Palt, Soltesz Janost, Kinysi Gergelt, Miklos Janost, Moko Janost, Moko Ferenczet, Hatuanzki Jakabot, Gebe alias Bőr Györgyöt, Hacsko Janost, Gebe Györgyöt, Elek Istuant, Lutza Balast, Moko

¹⁰ Thurzó György (1567–1616) királyi tanácsos, főasztalnok, Árva vármegye főispánja, 1609-től haláláig nádor.

¹¹ Kassa (ma: Košice, SK)

¹² Krasznahorka vára, Krasznahorkaváralja felett (ma: Krásna Hôrka és Krásnohorské Podhradie, SK).

¹³ Rákoshegy, vas-, réz- és antimonbányái telérekben gazdagok voltak.

¹⁴ Háspatak, Hárspatak, Krasznahorkaváralja földrajzi nevei között 1621-ben kerül elő a folyónév: „Hasspatakban való föld”. ILA, II, 562.

¹⁵ Krasznahorkaváralja, Váralja. Magyar alapítású falu, szláv szórvánnyal. A rutén vlachokat a Bebekek telepítették a környékre a XV. században. Ila Bálint a helyi armalista nemesség között 1668-ból említi a Balog és a Császár családot. A Balogokról megjegyzi, hogy korábban a Gothárd névre hallgattak, és donációt szereztek váraljai jobbágytelkükre, tehát kuriálisták. (ILA, II, 559.) A jobbágyok között említi a XVI. század '50-es éveiből a Chele, Cristan, Hacsko, Kowacz, a Mako/Moko, Oswald/Oswart, Kinis/Kynis/Knyzj/Kenyszi/Kenesy/Keniesy/Kinis/Kényes, és az Elek vezetéknévű családot. Az 1551 és 1675 között felbukkant új nevek: Gebew/Gebe, Lutza, Urban/Orban, Wamos. ILA, II, 560.

¹⁶ Betlér (ma: Betliar, SK). A falu első lakosai a bányászati lehetőségek miatt betelepülő németek voltak. A Bebekek által betelepített rutén vlachok a pásztorok életformát tették uralkodóvá. A szövegben olvasható családnevek közül 1568 és 1667 között előfordul a Hegedeös, Thompos, Kaposzta, Katuska, Hannez/Hansesz/Hranecz, Prengacz, Fabian, Gazda, Vaczko, Olah, Zmetana, Horwat névalak. A Czangar csak 1675-ből datálható e faluból először. ILA, II, 119.

Martont, Cristan Györgyöt, Czele Lőrinczet alias Vamost, Kinisi Ambrust, Kouach Andrast, omnes in possessione Kraznahorka Varalya, in isto Comitatu Gömöriensis existenti habita commorantes. Item Villan Palt, Villan Balast, Villan Miklost, Meszaros Benedeket, Koczó Balast, Cristan Andrast, Kutyai Györgyöt, Feir Jakabot, Nagy Lőrinczet, Pal Benedeket, Balas Janost, Koczó Thamast, Nagy Thamast, Nagy Györgyöt, Zabados Sebesttyent, Laczko Mihalt, Czapo Györgyöt, Bodnar Györgyöt, Bör Miklost, Botlo Mihalt, Doko Tamast, Beör Mihalt, Thot Lőrinczet, Biridla Gergelt, Kutyai Miklost, Bodnar Jakabot, Lőrincz Balast, Kun Janost, omnes in possessione Hoszureth¹⁷ in Comitatu isto Gömöriensis existenti habita commorantes. Item Gecz Gaspart, Gecz Istuant, Herman Jakabot, Biridla Petert, Biridla Jakabot, Vitalius Petert, Bato Andrast, Bato Petert, Hannesz Bartokot, Kesől Györgyöt, Gecz Janost, Klinko Balintot, Kesől Andrast, Gecz Balintot, omnes in possessione Jolesz¹⁸ in isto Comitatu Gömöriensis existenti habita commorantes. Item Henczman Jakabot, Soltesz Mihalt, Laczko Martont, Laczko Andrast, Kiraly Imret, Hedegűs [] Thamas veiet, Istuant, Ritz Petert, Polyak Thamast, Elek Lukaczot, Kiral Istuant, Lukacz Boldisart, Pasztor Petert, Stanko juhpasztort, Sipos Miklost, Kűs Palt, Zann Benedeköt, Hamros Janost, Szekrinymies Jakab fiat, Jakabot, Kiral Palt, Elek Martont, Juan Gyurkot, Veszveresi Vaszko veiet, Kobulan Timkot, Zabados Thamast, Zann Janost, Molnar Adamot, Molnar Balintot, Kiss Mihalt, Benyo Lenhartot, Molnar Benedeket, Szann Thamast, Zabados Martont alias petrauit, Zabados Laczkot, Millan Petert, Sipos Benedeket, Zabados Timkot, Czepczer Gyurkot, Havrillo Martont, Havrillo Istuant, Hegedűs Thamast, Hegedűs Balast, Zabados Molnar Benedeket, Czellav Kuzmat, Hegedűs Thamas, veiet Fedőrt, Kancir Gergelt, Török Vaszkot, Lengiel Mihalt, Soltesz Mihal fiat, Jankot, Kouach Palt, omnes in possessione Pacsa,¹⁹ in isto Comitatu Gömöriensis, existenti habita commorantes.

¹⁷ Krasznahorka-Hosszúrét, Várhosszúrét (ma: Krásnohorská Dlhá Lúka, SK). Magyar lakossága földművelő-állattenyésztő, a vlachok juhászatból éltek a XVII. század végéig. A szegényes hozamú föld jövedelmét szén- és mészégetéssel, fuvarozással igyekeztek kiegészíteni. Lakosai családneveinek jó része már a XVI. század közepétől nyomon követhető. (Balas, Ber/Bör, Kuttaj/Kutay, Wylant/Vylant/Winant/Villam, Koczó), 1551 és 1671 közötti új nevek: 1568 Kowaczsch/Kowach, 1582 Kis, 1600 Kristan, 1603 Leorincz, 1608 Latzko, 1609 Doko, 1611 Dogo, 1610 Berilla, 1630 Biridla, 1611 Kun, 1600 Thott/Dod/Dodt. ILA, II, 560.

¹⁸ Jólész (ma: Jovice, SK). A magyar alapítású községben a magyarok főleg földművelésből éltek, a népesség másik része, a rutén és a vlach a juhászok mellett árpát és zabot termesztett a domboldali irtásföldeken. Itt említett jobbágysai közül szinte mindenki előfordul Ila Bálintnál, különböző névalakokban 1551 és 1630 között: Kech/Kezi/Göczj/Gönczj/Göztz/Gecs/Gecse, Herman, Biridla/Bridla/Brillo/Beridle, Vitalius/Vitalosch/Vitalis, Bato/Batto/Bartok, Klimko. Hannesz Bartos neve új. ILA, II, 454.

¹⁹ Pacsa, Andrási (ma: Pača, SK). A falut körülvevő hatalmas hegyi erdősegből kiszakított irtványföldek nehezen művelhetőek és terméketlenek voltak. A lakosság legfőbb megélhetési forrása a juhászat és a kecsketenyésztés. 1570-ben vlach faluként tartják számon. A betelepülő magyarokból is vlach pásztorok lettek. Jobbágy lakói közül az 1551 és 1625 közé eső években említik: Sotez/Scholtis, 1578 Zekrenyes/Zekrengyarto/Zekrenmies, Kiraly, Mylenn/Milian/Millyan, Zan/Zany, Sypos, Henczman és még néhány család nevét. A Hegedűst 1576-ban szintén *Hedegeos* alakban írták, mint itt, 1580-ban pedig Hedekűsként. (ILA, III. 154–155.) Pápai Páriz Ferenc 1705-ös latin–magyar szótára is megőrizte a hangátvetéses (metatézis vagy konverzió) alakot. A Czuczor–Fogarasi-féle szótár pedig 1864-ben jegyzi meg a *hedegűr*ről, hogy az eredetéhez hívebb tájszó, amely a Hegyalján, vagyis Gömörhöz közeleső tájon, valamint a székelyeknél és Somogyban is divatos volt. A bizonytalan olvasatú Szann családnév az itt ugyancsak előforduló Zann írásváltozata.

Item Katuska Galt, Ztraka Gergelt, Bellus Miklost, Rizo Gergelt, Tompos Miklost¹¹ Györgyöt, Kapusta Balintot, Pelengacz Gyurjkot, Kupecz Lőrinczet, Kupecz Mihalt, Paulik Petert, Kapuzta Jankot, Catuska Demient, Glazur Jankot, Soltesz Lenartot, Tompos Ferenczet, Vaszko Galt, Gazda Mihalt, Calman Lőrinczet, Zoiak Jankot, Tompos Mihalt, Hegedűs Györgyöt, Zabo Miklost, Klimo Gyurjkot, Hannez Demient, Catuska Petert, Zmetena Mihalt, Zmetena Pauolt, Zmetena Janost, Zmetena Gyurjkot, Fabian Petert, Czangar Demient, Czanghar Mathet, Gazda Gyurjkot, Horuat Mathet, Illes Olahot, Stetz Petert, Hannetz Simont, omnes in possessione Betler in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Item Senko Urbant, Hlup Mathet, Vranko Bartat, Vranko Klimontot, Varga Bartat, Vranko Demient, Vranko Janost, Berecz Györgyöt, Berecz Jankot, Hamros Istuant, Zatroui Miklost, Perdibek Jankot, Szuchan Thamast, Simko Klimontot, Ztanko Mathet, Vranko Antalt, Vilchko Cristophot, Hatuanzki Tamast, Uhrak Simont, Uhrak Györgyöt, Uhrak Benedeket, Uhrak Thamast, Kolchar Mathet, Ztanko Istuant, omnes in possessione Kiss Vezsveres,²⁰ in Comitatu isto Gömöriensi existenti habita commorantes. Item Olah Vaszkot, Vaszko Gyurjkot alias Frantz Knezik, György Knezik alias Frantz Andrast, Hlup Balintot, Knezik alias Frantz Istuant, Kiss Bartat, Hannez Andrast, Szuchan Palt, Palik Christophot, Palik Mathet, Kocholik Antalt, Kocholik Stephant, Jokus Balintot, Kupetz Györgyöt, Rizo Janost, Uchler Bartat, Piller Janost, Stephan Uchlert, Czilga Maczkot, Madach Janost, Ritz Jakabot, Martin Istuant, Cuaznik Antalt, Palik Andrast, Palik Mihalt, Lakatos Janost, Zuchan Lukaczot, Zuban Jakabot, Cuaznik Janost, Kouach Menyhartot, Zabo Fedort, Gajdos Antalt, Vranko Ondret, omnes in possessione Nagy Veszveres,²¹ in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Item Zlouak Demient, Zlouak Györgyöt, Faradik Mathet, Zlouak Benedeket, Teleczki Mathet, alias Faradik, Perdibek Jakabot, Perdibek Simont, Hudi Thamast, Janosik Mathet, Belus Gyurjkot (!), Romok Urbant, Zlouak Cristophot, Lestak Mathet, Lestak Györgyöt, Kouach Benköt, omnes in possessione Henczko²² in dicto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Item

¹¹ az eredeti szövegben a *Miklost* kihúzza

²⁰ Kisveszverés (ma: Malá Poloma, SK). Valaha egybetartozott Nagyveszveréssel. Alapvetően rutén és tót/szlovák pásztorcsaládok alkották a falut. Lakói közül 1563 és 1671 között ismert több jobbágycsalád neve, egy 1611-es jegyzék szerint két-három keresztnév is megegyezik az itt szereplővel, mint pl. Urban Stenkóé, Berecz/Betecz Jankóé. Előfordul még a Vranko/Frankow/Ranko, Hlup, Hrak/Vhrak/Wrach/Orak, Stanko/Zanko, és a Symko alak. ILA, II. 520–521.

²¹ Nagyveszverés (ma: Veľká Poloma, SK). Korai lakói szlávok, az 1577-es török hódoltság nagy pusztítást tett az emberi életben és az anyagi javakban. A juhászkodás mellett az Alföldre mentek részartóknak, hogy a kenyeret, jó termőföld híján, biztosítsák, illetve favágásból és szénéégetésből tartották el magukat. A nevek közül az 1551 és 1636 közé eső időszakban több is megegyezik az Ila Bálint közölt jobbágnévsorával, de van néhány, amely csak e listán szerepel. Azonos lehet Jokus Bálint (1620), Vasko Valach (1610)/Wazko Valach (1630). A családnevek közül: Hlup, Kovaczi, Paulik/Pauligg, Madach, Hochoлик/Koholik (1610), Rytcz (1609). A Gajdos név előfordulását 1677-ből jelzi először Ila Bálint. (ILA, III. 113–114.)

²² Henckó (ma: Henkovce, SK). Lakossága előbb német, majd rutén, főleg juhászattal foglalkoztak, a tótok/szlovákok szénéégetésből, zsindelykészítésből éltek. Az 1563–1576 közé eső évekből a Benko, Zlowak és a Belus/Belius/Bellus nevek egyeznek a jelen névsorával, de előfordul még a Romok (1600), Faradik/Faradek (1583, 1614), a Perdibik/Perdabik/Prdibik (1610, 1620, 1625), és a Lesstag/Lestar/Lestag/Lesstach változat is (1578, 1601, 1620). A Hudi családnevet Chudiként írták le 1636-ban. ILA, II. 392–393.

Ipolc Erhardot, Tebesz Janost, Czuvarter Janost, Otmar Matyast, Halasz Mattyast, Halaz Andrast, Perdibek Andrast, Zabo Thobiast, Gallo Balintot, Perdibek Mihalt, Olesz [?] Mathet, Chesznik Györgyöt, Chesznik Galt, Broko Gregust, Broko Albertot, Olach Gergelt, Tinesz Blaskot, Fazekas Petert, Meszaros Martont, Varga Lőrinczet, Kusnyer Mathet, Pivnik Jankot, Tinesz Jakabot, Hannesz Jakabot, Jakab Györgyöt, Kouach Menyhartot, Olbricht Györgyöt, Jauer Györgyöt, Zlouak Tharmast, Hlauach Lenhartot, Horuat Györgyöt, Horuat Istuant, omnes in possessione Also Saio²³ vocato, in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Item Kohar Petert, Zpisak Mihalt, Olah Mathet, Olah Jakabot, Kuzma Antalt, Zpisak Andrast, Poliak Janost, Olah Iuankot, Hlauacz Petert, Uchler Janost, Uchler Galt, Spiszar Stephkot, Rolouzki Petert, Spiszar Bartokot, Grego Györgyöt, Spisak Adamot, omnes in possessione Göch²⁴ vocata, in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Item Sleder Andrast, Ferencz Mihokot, Iuan Györgyöt, Kosko Janost, Kosko Mathet, Kosko Lazlot, Mihalko Matyast, Mihalko Istuant, Kosko Györgyöt, Soltesz Andrast, Herko Martont, Herko Galt, Herko Antalt, Steller Antalt, Criuacz Martont, Demeter Lőrinczet, Petro Simont, Zmetena Jakabot, Vandrak Matyast, Hankovzki Andrast, Maczko Antalt, Bruchacz Istuant, Kliment Palkot, Klimo Janost, Klimo Balintot, Polak Jakabot, Babinya Györgyöt, Ricznik Mihalt, Hlauacz Istuant, Mentus Janost, Sleder Martont, Krauoni Istuant, Vido Gregust, Huszar Cristophot, Klement Gregust, Simon Györgyöt, Hlauacz Lenartot, Pethar Istuant, Tebez Vargat, Kouachi Balintot, Dunai Mathet, Stephanik Balast, Belus Simont, Podmaniczki Janost, Metrovnik Martont, Bebek Jakabot, Ruznik Iuant, Bebek Ferenczet, Czanagar Jakabot, Polczki Györgyöt, Maczko Benedeket, Nemet Andrast, Gevni Janost, Galko Imriköt, Alexander Martont, Mihalko Gregust, Hegedus Simont, omnes in possessione Olach Pataka²⁵ in Comitatu isto Gömöriensi existenti habita comorantes. Item Zpisak Gergelt, Pap Fabiant, Meszaros Martont, Varga Cristophot,

²³ Alsósajó (ma: Nižná Slaná, SK). Első lakosai német bányászok, majd a település elszlávosodott. Itt kisebb szerephez jutott a pásztorkodás, az emberek hámorokban, irtványföldeken és részaratóként délebbi vidékeken dolgoztak. Az 1568-at követő évtizedben már lakott Alsósajón Horvat, Hlauacz és Zlowach nevű jobbágycsalád. A halász főnév előbb Balogh Pál foglalkozását jelölte (1578), majd Ribarként (1599) és Fyscherként is feltűnt, és 1603-ban Halász. A Hannesz is előfordult Hannezként 1570-ben, és valószínűleg az itt szereplő Kouach Menyhartot említik 1599-ben Kouach Smid, majd Kouacz Menihérként. A Brokóban az 1578-as Proko és Prokop név rejtőzik. Ipolc Erhard neve 1603-ban Erhardt Lajppoltként került lejegyzésre. A Cheszniket 1667-ben Cesznikként és Csesznekként egyaránt írták. A Tinesz név csak jóval későbből, 1694-ből, a Kusnyér pedig 1699-ből ismeretes a falu lakosai közül. I.A, II. 46–47.

²⁴ Gócs (ma: Gočovo, SK). A Bebekék ősei által alapított falut később a vlachok népesítették be, ezért megélhetési forrásuk a pásztorkodás. A törökök elől a régi lakosság elmenekült, az újjáépítők között vlachok, rutének és lengyelek költöztek be, a bányászaton kívül már szénégetésből, fuvarozásból, fűrészelésből is éltek. A Spyssak/Pysak/Pizak és az Olah családnév az 1570-es évektől gyakran feltűnik a falu jobbágynevei között. A Kuzma 1578-tól. A Rolouzki pedig Rolowczkj (1599), Rolofski-Rolochki (1600) és Ralaszky alakban (1603) olvasható, a Hlavács csak a XVII. század végén (1694), a Polyak, jóllehet bizonyára korábban is jelen volt, csak 1728-ban fordul elő lejegyezve. I.A, II. 343–344.

²⁵ Olach Pataka, Oláhpatak (ma: Vlachovo, SK). A falu középkori neve is már a vlach pásztorok emléket őrzi, akik a kezdetben rutének voltak. A falu lakossága a pásztorkodás mellett bányászatból és vasfeldolgozásból élt, a törökök elől elmenekült, és a jövevények között a tótok/szlovákok domináltak. A település leggyakrabban előforduló nevei már 1578-ban jelen vannak: Klimo, Herko, Kosko, Mihalko. A Steller (1570) Theller (1568) és Sthellyer alakban szerepel. I.A, III. 138–139.

Vlahovski Gregust, Kouaczi Thamast, Richtarik Mihalt, Paholik Mihalt, omnes in possessione Felső Saio²⁶ vocata, in Comitatu isto Gömöriensi existenti habita commorantes. Ittem Palik Janost, Olach Iuant, Bencző Petert, Stephko Benedeket, Szecketka [?] Janost, Nemet Janost, Vido Gregot, omnes in possessione Redoua²⁷ in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Ittem Sandor Gaspart, Lisko Balast, Lisko Urbant, Taller Palkot in possessione Hankoua²⁸ in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Ittem Lindicz Andrast, Polyak Palt, Sebők Petert, Liptak Jakabot in possessione Markuska²⁹ in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Ittem Holovar Györgyöt, Klenik Martont, Palkut Janost, Zuaczko Andrast, Drost Fedort, Holokj Palt, in possessione Lehota³⁰ dicta, in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Ittem Soltez Alexot, Strigner Danielt, Lang Thamast, Zpisak Györgyöt in possessione Rester³¹ vocata in isto Comitatu Gömöriensi existenti habita commorantes. Ittem Kouach Lőrinczet, Bero Mathet, Ruzniak Zkramikot, Sesik Andrast, in possessione Ochtina³² vocata, in Comitatu isto Gömöriensi existenti habita commorantes. Sono Timpanorum

²⁶ Felsősjó (ma: Vyšná Slaná, SK). Korai lakossága a bányászat miatt betelepülő németesség, amelyre a szlávosság rátelepül. A legfőbb megélhetési forrás a pásztorkodás. Életformájuk a környék falvaiéhoz hasonló: bányászat, vasmegmunkálás, szénégetés, fuvarozás, részesaratás. Ila Bálintnál csak két név szerepel, amely egyezik az itt olvasható családnevekkel: Spissak, Spissig (1601), Pyszek (1605), Spiak (1614). A Vlahovski esetleg az 1609-es előfordulású Wlatczkotczky változata. ILA, II. 295.

²⁷ Redova, Rédova, Sajóréde (ma: Rejdová, SK). Az egyik legnagyobb pásztorfalu, kezdetben rutén lakosság keveredett a jövevény lengyelrel és vlachhal. Másik jövedelemforrása a fűrészipar, deszka- és zsindegykészítés. Ila Bálint monográfiájában az 1573-ban megjelenő Wido 1611-ben Vida alakban kerül elő a fenti jegyzékben, a Szecketka Szekerka alakban (1608), a Bencző 1606-ban Benczőként lelhető fel, a Nemeth pedig 1621-ben. ILA, III. 283.

²⁸ Hankoua, Hankova, Annafalva (ma: Hanková, SK). Az eredetileg alapvetően rutén juhászok lakta falu vlachokkal és szlovákokkal keveredett. Az itt említett családnevek közül a Lindis 1607-ben, 1614-ben és 1620-ban is előfordul Ila jegyzékében, Longis és Londis alakváltozatban is (1610, 1611). A Sebők már 1565-ben feltűnik Schebeck, a következő évben Sebestian, 1577-ben Ssebeok 1578-ban Sebeők alakban. (ILA, II. 13.) A Lipták 1602-ben Lyptak, 1620-ban Liptak.

²⁹ Márkuska (ma: Markuška, SK). Vlach pásztorok és rutén juhászok faluja. A nagy török pusztítás miatt a XVI. század végére lakossága elhagyta. A XVIII. század közepe felé népesedett be újra, bányákban és a vidéken szokásos munkákban találva meg megélhetési forrását. A Sándor család több tagja ismeretes a XVII. század elejéről (Sandor/Zandor/Sandrinus, 1630-ban Sándor Gasper). A Lisko név változatai is uralják a század első évtizedét: Lizko/Lusko/Vlasko/Losko/Lisko/Leisko alakokban. ILA, III. 362–363.

³⁰ Lehota, Feketelehota, Szabados (ma: Čierna Lehota, SK). A több, egymás közelébe eső Lehota nevű helység közül az elhelyezkedés és a névegyezések miatt egyértelmű, hogy Feketelehotáról van szó. A családnevek közül a Holouar 1582-ben Holouar, 1590-ben Holowar-Palvar, 1600-ban Holwar-Hollowar. A Zuaczko 1580-ban Sweczko-Swacko, 1600-ban Swetsko-Swatschko, 1610-ben azonos az itteni alakkal. Fedor Drozd neve 1599-ben kerül elő, 1600-ban Drostnak, 1603-ban Drastnak, 1630-ban Drostnak írják. A Holokj 1600-ban Holoka, 1602-ben Holloka alakban szerepel. A Klenik név már 1599-ben az itt közölt formában, 1607-ben Klenigh, 1620-ban pedig Klientik írásmódban olvasható.

³¹ Restér (ma: Roštár, SK). Az eredetileg német *hospes*ekkel benépesített falu vasolvasztásra rendezkedett be, majd a vastermelés eljelentéktelendése után szláv földművesek és mesteremberek domináltak. A Lang név már 1569-ben felbukkan Lank alakban, de Langhként 1578-ban, a Strigner pedig 1569-ben Ztringer, 1570-ben Strignerként olvasható. A Spisak csak 1677-ből adatolt. ILA, III. 198.

³² Ochtiná, Martonháza (ma: Ochtiná, SK). A Csetnek (ma: Štítňik, SK) határában létrejött falu lakosai a középkorban főleg németek és szlávok voltak. A XVI. század második felében a lakosság a török pusztítás miatt elmenekült, és helyükbe szlávok, rutének és lengyelek települtek be. Némi ipar is kialakult. Az itt említett nevek közül csak a Kowachs mutatható ki 1569-ből és 1674-ből. ILA, III. 134.

edito et vexillis erectis in praefatos Vicecomitem Judlium, et Juratos Assessores ac memoratos Ciues et Incolas praetacti oppidi Rosnyobanya vicinosque et commetaneos cum maximo clamore et impetu eiaculatis pixidibus irruissent, et eiusdem usque ad metas ejusdem oppidi Rosnobanya, nunquam litigiosas insequendo: Ibidemque mox prudentes ac circumspectos, Albertum Retteghi, Matthiam Olah, Valentinum Hirser, cives dicti oppidi Rosnobanya, globo pixidis traiecissent et miserabili nece interfecissent, praefataque Domina Sophia Becz interfici curassent, et sic executionem praetactam turbassent in graue prejudicium praefati Domini Exponentes et praenotatorum ciuium dicti oppidj Rosnyobanya poenam in Articulis Regni contra Homicidas statutam incurrere non formidans. Qui quidem Dominus Exponens tandem Dominam Sophiam Becz, ejusdemque superius specificatos et annotatos seruitores, subditos et jobbagiones in jus attrahere vellet cuperetque. Pro eo Amicitiam Vestram harum serie requiro, et autoritate officii mei committo, ut acceptis praesentibus ad Dominam Sophiam Becz superius denominatam et praenotatos seruitores ejusdem ac Nobiles Andream Balogh, Andream Czaszar, Andream Kouach, Casparum Nagy alias Aranyas Meggyessi, in supra dictis possessionibus commorantes, seorsim accedatis et evocetis, quae si saepe dicta Domina Sophia Becz et soepe fati Nobiles et seruitores ejusdem personaliter reperiri peterint, bene quidem. Sin minus, de domo seu solita eorundem residentia medio seruitorum, famulorum vel subditorum eorundem ad instantiam Ipsius Domini Exponentis, ad proxime affuturam sedem Judicariam Comitatus istius Gömöriensis, primitus celebrandam. Nostri in praesentiam citetis et evocetis. Ita tamen ut praenominata Domina Sophia Becz et praefati seruitores ejusdem Nobiles, ibidem et in eadem sede Judicaria personaliter et non per procuratores suos compareant, praefatosque seruitores ignobilesque, colonosque et jobbagiones suos soepe dicta Domina Sophia Becz juri statuatur rationem de praemissis reddituri efficacem ac exinde Judicium et Justiciam recepturi. Significando eidem Dominae et soepe dictis seruatoribus, Nobilibus ibidem, quod sive ipsa Domina et ipsi seruitores, Nobiles termino et loco in praemissis denotato, personaliter comparuerint, et non per procuratores suos, et seruitores ignobilis subditosque suos denominatos, ipsa Domina ibidem personaliter juri statuerit, sive non. Nos ad Domini Exponentis instantiam in praemissis id faciemus, quod dictaverit juris ordo. Et tandem, ut ut per vos expeditum fuerit negotium, mihi et reliquis Dominis Judicibus, in primitus celebranda sede Judicaria soepe fati Comitatus Gömöriensis fideliter referre debeatis et teneamini. Secus non facturi. Datum in oppido Gömör³³ ex sede Judicaria Comitatus Gömöriensi die 15 mensis Maii. Anno Domini 1628.³⁴

Relationis autem Domini Judlium continentia talis est. Anno Domini 1628. die 19 Maii.³⁵ Én, Meszessi Ferencz, Gömör Vármegyének egyik szolgabírája, mellettem lévő esküdtömmel, Szalai Györgyvel az Nemzetes Mihályfalussi Forgón Peter uram, ezen Gömör vármegyének viceispánja commissiója³⁶ mellett, az tekéntetes

³³ Gömör, Sajógömör (ma: Gemer, SK). A megyei adminisztrációt sokáig Gömör várából irányították, megyegyűléseket is tartottak benne. Lakossága zömében magyar volt.

³⁴ ex sede Judicaria Comitatus Gömöriensi die 15 mensis Maii. Anno Domini 1628. = a Gömör megyei, 1628. május 15-én tartott törvényszéki ülésből.

³⁵ Relationis autem Domini Judlium continentia talis est. Anno Domini 1628. die 19 Maii. = A szolgabíró úr jelentésének tartalma pedig a következő:

³⁶ commissiója = megbízólevele

és Nagyságos Pazmany Peter Esztergomi érsek uram őnagysága, úgy mint Actor instantiájára, citáltuk³⁷ az nemzetes Becz Sophia asszont, az néhai nemzetes Szentkirályi Andrasz Péter uram özvegyét itt Gömör vármegyében, Krazna Horka Varallya nevű falusibeli jobbágya és mostani bírása, Farkas Demien által, így, hogy őkegyelme personaliter compareáljon³⁸ az nemes Gömör vármegyének jövendő törvényszékire, és az querelában³⁹ megírt jobbágyit personaliter előállassa törvényre, az szánszándékkal való Gyilkosságról írott 1563. esztendőbeli 38. articulus⁴⁰ szerint. Eodem anno [?] die citáljuk Czaszar Andrast fia által, úgymint Czaszar Görgi által magok házánál Varallyan. Citáljuk Balogh Andrast, az varallyay bíró házánál, úgymint Farkas Demien házánál személye szerint. Citáljuk Kovach Andrast, az öccse által, úgymint Kovach Imre által. Az Kraszna Horkaj Var allyay bíró házánál, úgymint Farkas Demien házánál. Anno 1628. die 19. Maii. Ittem eodem et die ut supra⁴¹ citáljuk hasonlóképpen Aranyas Meggiessi Gaspart, Bettler nevű faluban, ezen Gömör Vármegyében lakozót, maga személyében, Rosnyo Banya városában, az templom cimenteriomja⁴² előtt, vagy az parochia előtt. Ez felül megspecifícált,⁴³ megnevezött nemes személyek hogy magok személyekben compareáljanak az jövendő első törvén székire ezen Gömör vármegyének az szánszándékval való gyilkosságról írott 1563. esztendőbeli 38. articulus szerint. Quas Nos de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali transcribi et transumi facientes Paria earundem intransumpto literarum Nostrorum, annotatis Casparo Nagy, Andreae Gothart et alteri Andreae Kouach, in causam attractis Jurium suorum futuram ad cautelam necessariam, sub sigillo istius Comitatus Nostrum autentico suo modo danda duximus et concedenda Communi suadente Justicia. Datum in oppido Gömör, ex sede Nostra Judiciaria feria tertia proxima post festum beati Pauli primi eremitae. Anno Domini, Millesimo sexcentesimo vigesimo nono.

Lecta, correcta, publicata et extradata per me Nicolaum Miskolczy Juratus Notarius etc. manu propria

II.

Andrássy (II.) Mátyás ünnepélyesen tiltakozik az ellen, hogy krasznahorkai uradalmának – amelynek régóta ténylegesen birtokában van – jobbágyságait Pázmány az ő megkérdése nélkül, nemesi jogainak sérelmével megidézette. Ővja a bíróságot attól, hogy jobbágyságait perbe fogja. Ügyvédje, Geczi Márton útján kijelenti, hogy törvényes kérésre hajlandó saját jobbágyságai felett ítélni.

Nos Petrus Forgon de Mihalfalva Vicecomes Iudicium et Jurati Assessores Sedriae Comitatus Gömöriensis damus pro memoria, quod nobis feria secunda proxima

³⁷ Actor instantiájára, citáltuk = a felperes kérésére beidéztek

³⁸ personaliter compareáljon = személyesen jelenjen meg

³⁹ Querelában = panaszlevélben

⁴⁰ „...hogya valaki, bárminő rendű, rangú vagy kitűnő állású legyen is, szándékosan embert öl, az érdekelt felperes forduljon azokhoz a vármegyéknek az ispánjaihoz vagy alispánjaihoz, ahol azt elkövelték.” KOLOSVÁRI-ÓVÁRI-MÁRKUS, 1899. 505.

⁴¹ Ittem eodem et die ut supra = a fenti helyen és napon

⁴² cimenteriomja = templomudvar, templom előcsarnoka

⁴³ megspecifícált = felsorolt

post festum Nativitatis beati Joannis in praesenti^{III} anno Domini Millesimo Sexcentissimo Vigesimo Octavo transactum in oppido Gömör loco scilicet ac die celebrationis Sedis Nostrae Iudicariae alias consueto pro faciendo recto causantibus Iudicio pro tribunalis sedentibus et constitutis, Egregius Martinus Geczij legitimus Generosi domini Matthiae Andrassij de Zentkirali⁴⁴ procurator, penes nostras litteras procurator, nomine et in persona eiusdem domini principalis sui, per modum solemnem Protestationis nobis significavit et detegere curavit in hunc modum. Quod quia idem protestans a multis retroactis annis realem usum et possessionem tam Arcis Krasznahorka, quam etiam omnium pertinentiarum eiusdem Arcis, Villarum, Possessionum, et per consequens etiam subditorum praedictas villas et possessiones inhabitantium apprehendisset et consecutus esset, eandemque et easdem realiter possideret, etiam de praesenti. In praesenti vero Sedria ad instantiam Illustrissimi Domini Archiepiscopi Strigoniensis iidem subditi protestantis eodem protestanti irrequisito proclamati extitissent, in magnum praeiudicium memorati protestantis nobilitariae praerogativae, derogamenque iurium eiusdem et domini pacifici. Ob hoc idem protestans, ne ob taciturnitatem et silentium suum ius in eadem Arce et pertinentibus alteri cuiquam concedere vel dicto usui renunciare videretur, prohiberet dominos iudices, ne subditos eiusdem protestantis ad cuiusvis instantiam proclamari facerent, iudicarent aut vero sententiarent. Idem enim protestans cuivis causanti, si modo legitime requisitus fuerit, iudicium de subditis suis esset administraturus. Super quam quidem modo praemisso coram Nobis facta protestatione, praesentes litteras nostras protestatorias iamfatto Matthiae Andrassij Jurium suorum futuram ad cautelam necessarias sub sigillo istius Comitatus Nostri autentico suo modo dandas duximus concedendas Communi suadente Justicia. Datum in oppido Gömör ex sede nostra Judicaria, feria tertia proxima post festum beati Pauli [primi eremitaie]⁴⁵ Anno Domini Millesimo Sexcentesimo vigesimo nono.

Lecta, publicata et extradata per me Nicolaum Miskolczj Juratus Notarius etc. Manu propria.

Correcta per eundem manu propria.

^{III} az eredeti szövegben a *praesenti* kihúzva

⁴⁴ Andrassy II. Mátyás, I. Mátyás és Pálffy Anna fia. Ő is királyi megerősítést kapott Krasznahorka birtoklásában. Katona volt, 1630-ban Gömör vármegye szolgabírájává választották, többször járt megyéje képviselőként a bécsi udvarnál.

⁴⁵ Június 30.

